

"PRIKKEBEENTJES"

J.J.M. MOONEN, Willem Alexanderstraat 4, Cadier en Keer

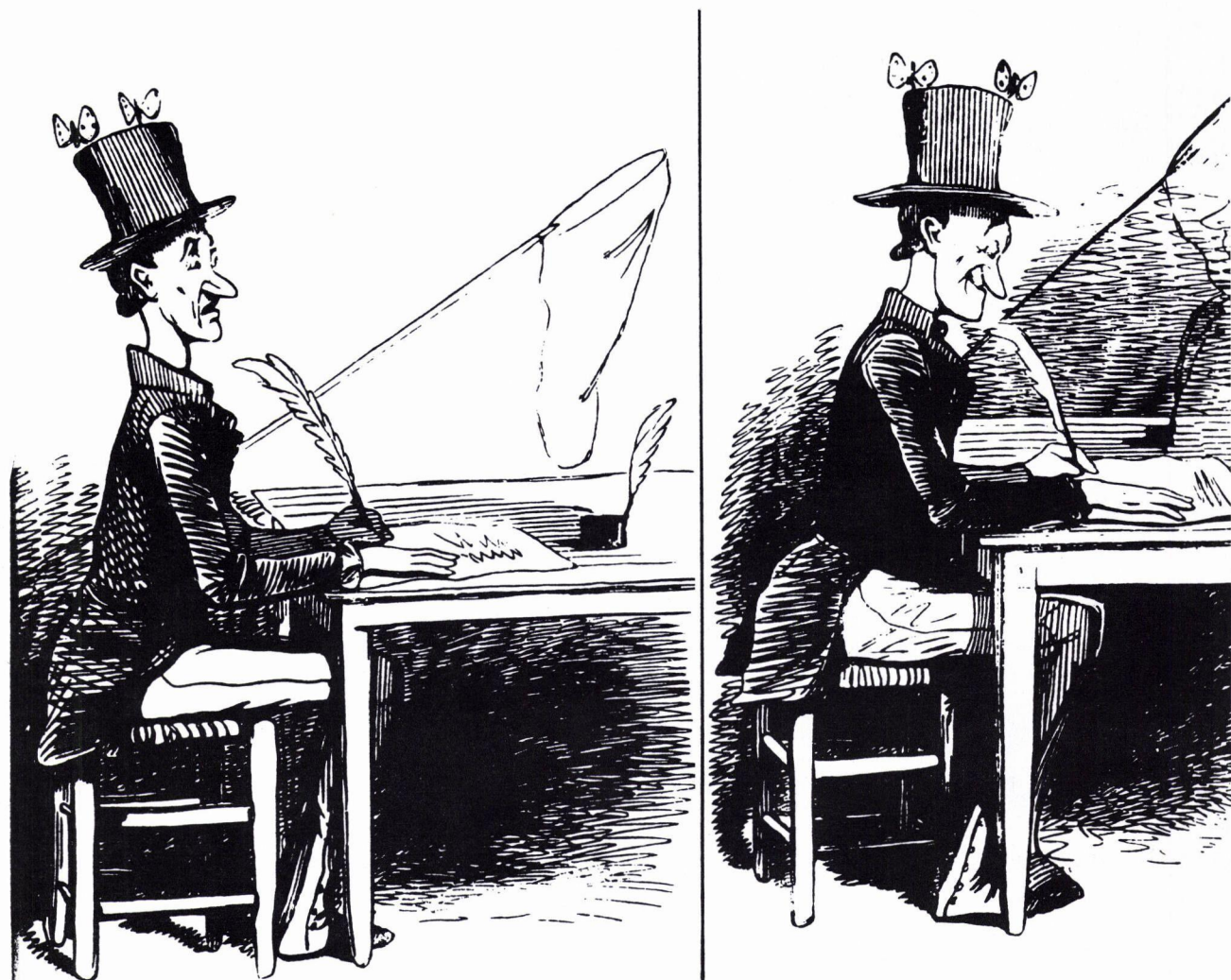
De voorplaat van het Natuurhistorisch Maandblad no. 1 van januari 1992 toonde ons een "plantezoeker" uit de 19e eeuw, die echter duidelijk ook 'n prikkebeen was. Iedereen begrijpt, dat vlinders en andere insecten op de muts geprikt vervoeren niet zo'n goede methode was om de dieren gaaf thuis te krijgen. Ondanks dat de echte Prikkebeen (fig. 1) ook afgebeeld wordt met een tweetal vlinders op zijn hoge hoed, was het in werkelijkheid de gewoonte om de vlinders aan de binnenkant van de hoge hoed te prikken.

Niet zo onlogisch dunkt me.

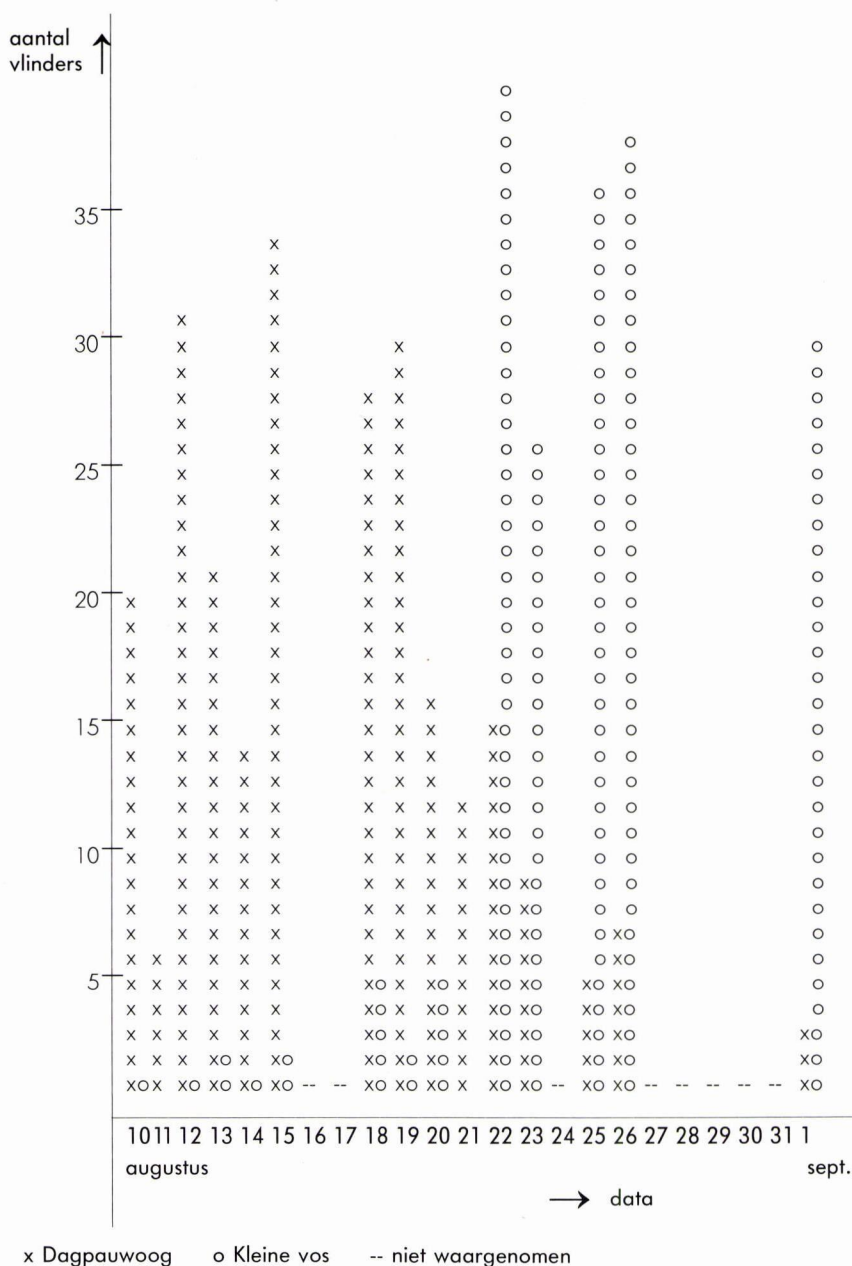
Deze voorplaat is voor ons prikkebenen van de Vlinderstudiegroep een goede aanleiding om te starten met deze Prikkebeentjes. Hiermee kunnen wij U op de hoogte houden van wetenswaardigheden uit de huidige vlinderwereld van Limburg en omstreken.

UIT DE WAARNEMINGEN VAN 1991

Starten wil ik graag met de vlinder, die mij al sinds mijn jeugd zeer aanspreekt, de Koninginnepage (*Papilio machaon* L.). Deze vlindersoort wordt de laatste jaren weer in toenemende mate waargenomen in Zuid-Limburg. Omdat ik er in 1991 zelf nauwelijks op uit heb kunnen gaan, heb ik deze vlinder slechts 2x als volwassen dier zien vliegen. De eerste op 10 juli bij Ternaaien, wat vrij vroeg is voor de tweede generatie. Het tweede exemplaar zat op 20 juli in Cadier en Keer op de *Buddleia*. Dat er echter veel meer gevlogen heb-

Figuur 1. Prikkebeen, de bekende vlindervanger die steeds op de vlucht was voor zijn bedillerige zuster Ursula, is bedacht in de eerste helft van de 19e eeuw door Rodolphe Töpffer.

Figuur 2. Het voorkomen van Dagpauwoog en Kleine vos op Buddleia struiken.

KORTE MEDEDELING

AANVULLING ARTIKEL JENEVERBESSEN IN ZUID-NEDERLAND

In mijn artikel "Jeneverbessen: levende herinneringen aan armoede en ellende" (VAN DEN MUNCKHOF, 1991) werd voor het Noordbrabantse Deurne de naam "Bikkels" genoemd, die zowel voor

Jeneverbessen als voor het terrein, waarop ze groeien, in gebruik zou zijn. Deze naam is afkomstig uit ANONYMUS (1985).

J. Wasser uit Deurne schreef mij: "Het terrein heette vroeger, en nog steeds, De Beukels. De stichter van de camping 'verhollandste' destijds ± 1960 de oorspronkelijke naam die ook op de huidige kaarten (...) nog steeds De Beu-

ben werd duidelijk toen van verschillen- de kanten waarnemingen van rupsen werden gemeld in de tweede helft van augustus en september, namelijk van de volgende plaatsen:

Zussen (B.) - 16 of meer rupsen op Peen en Dille.

Maastricht, St. Pieter - 3 rupsen op Peen.

Maastricht, Albertkanaal - 23 rupsen.

St. Geertruid, Herkenrade - 17 rupsen op winterpeen, maar geen enkele op zomerpeen.

Margraten - 32 rupsen op Peen en Venkel.

Zoveel waarnemingen heb ik nog niet eerder ontvangen van één jaar. Hieruit mogen we voorzichtig concluderen, dat de Koninginnepage weer wat talrijker lijkt te worden, buiten de vaste vindplaatsen.

Ook gewone vlinders vertonen behalve hun mooie uiterlijk wel eens goed waarneembare verschijnselen. Ik heb, hoewel niet zo verschrikkelijk consequent, vlinders geteld op enkele *Buddleia*-struiken in Cadier en Keer. Wat betreft de Dagpauwoog (*Inachis io* L.) en de Kleine vos (*Aglais urticae* L.) was het uitkomen van de nieuwe generatie Kleine vossen heel goed te zien, terwijl het aantal Dagpauwogen tegelijk daalde. Omdat ik niet elke dag evenveel struiken kon controleren heb ik de aantallen terug gerekend naar een gemiddelde voor twee *Buddleia*-struiken. Bovendien was het weer niet steeds constant, zodat de aantallen soms wat vreemd wisselen. De resultaten zijn verwerkt in bijgaand diagram (figuur 2).

De Kleine vos is in de nazomer van 1991 door het hele land opvallend talrijk geweest. Beide vlindersoorten overwinteren als vlinder en leggen pas in het voorjaar eieren.